

DOMOVINA

Uredništvo

Je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, fokokopiši se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo in petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krone. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Nasločina se pošilja upravnistvu, plačaje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Vseslovanski shod.

Profesor Borzenko je daroval 100.000 rubljev za prireditev vseslovanskega shoda. O tem daru se je že mnogo pisalo v slovanskih listih in tudi nemški listi so prinašali dolge in navadno nesmiselne članke o nameravanem vseslovanskem shodu, njegovem pomenu za Slovanstvo in njegovi nevarnosti za Avstrijo. Če se le tu pa tam zgane kaj v Slovanstvu, kar bi pričalo o probujanju neke kulturne vzajemnosti med slovanskimi plemeni, takoj plane nemški policist na noge in ovaja one, kateri so sprožili misel, da bi bilo vender le čas, da se tudi Slovani zavedo dejstva, da imajo med sabo več kulturno-vzajemnih vezi nego z drugimi narodi, da treba to kulturno vzajemnost gojiti, pospeševati in razvijati, ker bi nam smotreno kulturno vzajemno delo donajalo več koristi, več ugleda in vejjave nego naša sedanja razcepljenost, vsled katere postopa vsako slovansko pleme samo za se, da le prevečkrat celo jedno proti drugemu. Našo kulturno razcepljenost, politično medsebojno nasprotstvo in sovražstvo so naši sosedje kaj dobro izkoriščali sebi v prid in nam na škodo. Da ne grem daleč po vzgledu, naj omenim samo vsakemu znano sovražstvo med Srbi in Hrvati ter opozorim na vse žalostne politične in gospodarske posledice te naravnost nepojmljive zaslepljenosti za en in isti jezik govoreči narod na Hrvatskem, v Slavoniji, v Dalmaciji, v Bosni in Hercegovini. Posledica te kulturne zmote je bila ta, da je nad kraljevino Hrvatsko popolnoma zavladala madžarska moč. Ideja ogrske jednotne države, katere hoče napraviti iz kraljevine Hrvatske pro-

vinco Velike Ogrske —, pokrajino brez vsake politične in državne samostojnosti, se je izražala v Khuenovem vladnem sistemu. Ko se je pa malo zasvetilo v glavah hrvatskih in srbskih politikov na Hrvatskem, ko so spregledali ter spoznali, da se koljejo med seboj za senco, za prazno ime, ter s tem olajšujejo Madžarom popolno podjarmljenje svoje domovine, so se zvezali in sklenili srbsko-hrvatsko koalicijo, katera je kar čez noč vrgla stari Khuenov sistem in odprla narodu pogled v lepšo bodočnost, ako bode hodil po novo nastopljivi poti. Ta v kulturnem in političnem obziru velevažni čin je Madžare silno nemilo iznenadil.

Z intrigami, nasilstvom, lažjo in verolomnostjo so začeli spodkopavati srbskohrvatsko koalicijo in nje delo. Vrgli so prvo narodno vlado in bana Pejačevića ter ga nadomestili z madžarskim slugo Rakodczayem, ki se pa ni mogel vzdržati. Dali so mu drugega naslednika, b. Raucha, nositelja znane imena, člana stare plemenitaške rodbine, v nadi, da pojde vse plemstvo z njim proti koaliciji.

Ako narod ostane trden, bode tudi Rauch in njegova družba prav tako sramotno končala svojo politično karijero kakor Rakodczay.

Posledice tega žalostnega razpora med Srbi in Hrvati v Dalmaciji so prav tako žalostne. Tu so klerikalci zanesli ta boj in to sovražstvo tudi na gospodarsko polje in mesto da bi se katoliški Hrvatje in pravoslavni Srbi na gospodarskem polju združevali, so začeli naši duhovniki snovati posojilnice, kmetske in gospodarske zadruga, katerih člani smejo glasom pravil biti samo „rimski katoličani“.

Dočim se sinovi enega naroda in

dveh ver, na večjo čast in slavo Rima na tak način oddaljujejo drug od drugega, se naseljujejo v Dalmaciji nemški, laški in francoski kapitalisti, kupujejo vodne sile, rudnike in zemljišča, snujejo industrijalna podjetja, trgovine in banke in ljudstvo bode po želji svojih fanatičnih in zaslepljenih duhovnikov obeh veroizpovedanj sicer lepo razdeljeno nu pravoslavne in katoličane, oboji bodo pa v sužnosti tujega kapitala.

Isto se godi v Bosni in Hercegovini, samo da v teh nesrečnih deželah podpira to zdražbarstvo tudi domača vlada. Dočim se med sabo pulimo, se širijo nemške kolonije in nemška podjetja po deželi, nemški in židovski podjetniki pustošijo bosanske gozde, zemljišča in rudnike, snujejo nemške kolonije, ki naj bodo stebri nemškega mostu do Soluna.

Mi se pulimo pa za rimsko in pravoslavno vero.

V Macedoniji se gode dan na dan najostudnejša grozodejstva.

Dočim se Bolgari, Srbi in Grki v imenu podivjanega nacionalizma koljejo in more, rohne in požigajo ter vničujejo svoje siromašno imetje v deželi hoteč na ta način dokazati svoje pravice na Macedonijo, se Nemci naseljujejo v Solunu in okolici, snujejo tam trgovine, tovarne, banke in paroplovna društva, kupujejo rudnike, zemljišča in vodne sile in gradijo na ta način mogočen temelj za bodoči nemški most čez slovanski Balkan do Egejskega morja. Ko se bodo Bolgari, Srbi in Grki probudili iz svoje krvoločne obojenosti, v kateri so se materialno vničili in naravnost decimirali, bodo sami sprevideli, da so prišli izpod turškega jarma v suženjstvo nemškega

kapitala iz katerega se morda nikdar več ne oproste. Nemštvo se utrja tudi v Carjem gradu na enak način ter pripravlja pot svojemu uplivu na Malo Azijo. Jugoslovanski vladarji in njih vlade se za vse to ne brigajo, nič jim ni mar, da mogočna nemška industrija in nemški kapital zapleta „neodvisne“ balkanske države in narode v nemško odvisnost, ti gospodje terajo le rodbinsko politiko, čuvajo z majhnimi in velikimi intrigami svoje rodbinske koristi ter frivolno in brezvestno igrajo s srečo narodov, ki so pod njih žezlom.

Vsej tej mizeriji je krivo v prvi vrsti pomanjkanje kulture.

Na slovanskem severu ni nič boljše. Boj med Poljaki in rusko vlado je našim čitateljem znan. Znano jim je, da je vlada ruskega carja zaveznica pruske vlade in da je na željo pruske vlade razpustila Poljsko Matico Šolsko, odvzela poljskemu narodu $\frac{2}{3}$ zastopnikov v dumi, krati mu narodne šole, jezikovne in politične pravice v državnih uradih in v javnem življenju. Z druge strani pa mirno gleda, da nemške banke in nemški plemenitaši kupujejo ogromna posestva na Litvi, snujejo tam nemške naselbine in tovarne in na ta način pripravljajo pot nemškemu navalu na rusko zemljo. Ruski policizem je v službah pruskega nemštva, prizadeva Rusom in Poljakom in s tem vsemu Slovanstvu vsak dan nove rane.

O vseh teh stvareh bi se morali pogovoriti na vseslovanskem shodu. To so naše skrbi in težave, ne pa skrbi in težave vlad, ki stoje nad nami. Nobena takozvana slovanska vlada nima za kulturne potrebe svojih slovanskih podanikov razuma in smisla, zato bi se moral vršiti vseslovanski

LISTEK.

Sodba.

Poljsko napisal VI. St. Reymont.
Poslovenil J. Glonar.
(Dalje.)

Komaj so bili ven iz hiše, je pohitela Jadviga za steno, sklonjena in gledala prestrašeno, kaj jih žene ven in čemu?

Ker noč je bila v resnici suščeva, mrzla, vetrovna in mokra. Oblaki so se kakor čarovnice vlekli po nebu, dež in sneg sta se sipala v obličje, da je ljudem kar sapo jemalo, veter je šumel po sadonosnikih in se zaganjal od vseh strani, z mokrih njiv, kjer so se videle črne brazde in posneženi, beli ogoni, je vlekel vlažen mraz, ki je šel možem skozi kosti do mozga, kmetje pa niso marali za grdo vreme, ampak so šli naglo in trdno, da jim je blato škropilo izpod nog. Šli so ob straneh, skrivaj, ob nizkih kočah, ki so čepele ob cesti kakor utrjeni berači; le po-

snežene strehe so se kakor bele čepice videle izza razmajanih dreves.

Jernej je šel spredaj in tiho dajal povelja; zdaj pa zdaj se je kdo na njegovo povelje oddaljil od trume, hitel k kočam, potrkal na okno in zaklical: — Pojdi! Čas je!

Nato so vedno takoj ugasnile luči zaškripale so duri in črne sence so se priplazile od koč, se opirale ob palice in se pridružile tiho večji trumi.

Šli so vedno bolj na gosto in oprezno ter se skrbno ogledovali na vse strani.

Naenkrat se je Jernej boječ ozrl, ker je čul popolnoma dobro mlaskanje blata, kakor bi gdo tekkel za njimi; zdelo se mu je, da se plazi ob plotu neka senca, a ko so postali, je vse utihnilo in izginilo, le veter je šumel in po šumah so besno tulili psi.

Šli so še počasneje in marsikateri se je že boječ prekrizal, marsikdo je zavdihnil in marsikomu je preletel mraz po kosteh, a vendar ni nihče izpregovoril besedice, nihče se ni potegnil, ampak šli so naprej, kakor ne-

vzdržljiv, grozen oblak, ki se počasi vleče in tiho narašča, dokler ne trešči iz njega blisk ali pade toča.

Ko so šli mimo krčme, žarko razsvetljene, je ta in oni potegnil vse znan, lju'i duh in hotel vstopiti, „da bi se malo ogrel“, a Jernej ni pustil nikogar, ampak zbral vse sredi ceste, ker je blizu stala hišica žandarjeva. Že od daleč so se videle njene bele stene in skozi jarko rasvetljena okna se je čula vesela, poskočna godba na harmoniko.

Ustavili so se pred njo, pridržali sapo in Jernej jim je rekel:

— Pazite dobro in ko se zasliši zvon, pa vdrite v trumi v hišo; zgrabite ga in ga takoj zvežite. Samo glejte, da vam ne uide, ker bi nam naredil mnogo nepravilne . . . In bodite tihi, da se ne splaši . . .

Nekaj kmetov je molče izginilo v temi.

Gruča pa je šla naprej na veliki prostor ob koncu vasi, kjer se je videlo samo par luči in kjer se je belelo

zidovje cerkvice sredi gostega drevja, ki ga je majal veter.

Hiša Gajdov je stala pri cerkvi, samo malo od ceste in skrita v gostem drevju, tako da so se videla skozi drevje razsvetljena okna kakor žarke volčje oči. Možje so se obrnili naravnost proti njej; ker pa je bilo mestoma blato do kolen, ker so bile kaluže velike kakor kaki ribniki in ker so jih ovirale kepe zmrznjenega snega, so šli jeden za drugim, se ogibali oviram in šli po ovinkih in zelo počasi, kakor nalašč. Vendar so za čas, kar bi gdo zmolil „Češčena si Marija“, stali pred plotom. Jernej je ukazal, naj bodo tihi, sam pa se je po strani plazil k oknu in pogledal v hišo.

V beli, ali veliki hiši, v kateri je viselo mnogo svetih podob, je gorela svetiljka, obešena na strop, pod njo je pri mizi sedelo nekaj ljudij, ki so večerjali in se tiho razgovarjali. V peči je gorel velik ogenj, ki je žarel do pol izbe v rdeči luči in neko dekle je hodilo po izbi semtertje in nosilo na rokah jokajoče dete.

shod brez vsake udeležbe katerekoli vlade.

To bi naj bil shod zastopnikov vseh slovanskih plemen, kateri bi se naj svobodno sešli in svobodno posvečovali o naših kulturnih potrebah in z združenimi močmi iskali izhoda iz nepopisne mizerije, ki tlači Slovanstvo na jugu, severovzhodu in zapadu ter mu otežuje dosego duševne, kulturne, gospodarske in politične svobode.

Potreben je tak shod in vredno je, da se ga vdeležijo najboljši sinovi slovanskih narodov, ki so naše potrebe najbolj vestno proučili in nam radi tega tudi lahko svetujejo, kaj naj storimo, da se rešimo iz sedanjega položaja.

Politični pregled.

Domače dežele.

Poljedelski odsek je v svoji seji 15. t. m. sprejel po dolgi debati zakonski načrt o izboljšanju planšarstva, o katerem je poročal poslanec Povše. Tekom debate je bilo stavljenih mnogo spreminjalnih in dodatnih predlogov, ki so bili sprejeti.

Sprejeti so bili nadalje ti-le predlogi: Vlada se poziva, naj izdela zakonski načrt o ureditvi in nakupu pašnikov ter o ureditvi uporabe skupnih zemljišč, nadalje zakonski načrt o skladanju kmetijskih zemljišč z upoštevanjem razmer v deželi, tako da bi se v komasacijska postopanja olajšala ter da bi postopanje bilo bolj jednostavno in cenejše. Vlada se poziva, da predloži zakonske načrte: o varstvu planin, o subvencijah za meljoracijo planin, o reformi gozdnega zakona, o podpori živinoreje potom subvencij ali podpor, o varstvu poljedelstva, o reformi lovskega zakona, o podpori kmetijskih zadrževanj za izkoriščanje živine, o pridobivanju umetne krme. — V državnih gozdih pridobljen les in drva za kurjavo naj se prodaja direktno na konsumente ter naj se zapreči kapitalistično posredovanje prekupcev.

Posl. Luksch je stavil resolucijo, ki je bila sprejeta, da naj vlada čim prej predloži zbornici zakonski načrt o vsakoletnem štetju živine. Minister Ebenhoch je dejal, da se v ministerstvu pečajo s tem vprašanjem in da so priprave za podobni zakonski načrt že zelo napredovale, da pa tekom 1908. l. ne bode štetje živine mogoče, ker bi to stalo 200 tisoč kron, katerih pa vlada ni dala v proračun. Minister pa meni, da se bode štetje živine lahko

zvršilo hkratu z ljudskim štetjem leta 1910.

Predsednik državne zbornice dr. Weisskirchner je na nekem volilnem shodu na Dunaju dejal, da si krščanski socialci s tem, da so glasovali za pogodbo, nikakor niso zvezali rok Ogrskemu nasproti, da hočejo mariveč strogo na to paziti, da bode Ogrsko desetletno premirje vestno držalo, ne da bi se Madžarom dajale za to kake subvencije v armadi. (Po tej izjavi smemo pričakovati, da bodo Madžari prav kmalu dosegli dober del onih narodnih zahtev, katere so nedavno v svojih listih napovedali; kršč. socialci bodo „zaradi ljubelega miru“ ali „iz višjih državnih obzirov“ tudi te dovolili, naj že govori dr. Weisskirchner kar hoče.)

Dr. Weisskirchner je nadalje dejal, da bode njegova stranka zahtevala, naj se stvari v vseh ministerstvih mesta političnih sekcijkih šefov, (kar bi odgovarjalo državnim tajnikom na Ogrskem, v Italiji in na Francoskem, kateri ministra zastopajo in z ministrom vred padejo), nadalje reformo parlamentarnega poslovnika v tem smislu, da bi bila delavnost zbornice za vse slučaje zagotovljena. Kakor kaže, se kršč. socialci pripravljajo na dolgo vladanje in si hočejo osigurati vpliv v zbornici in v ministerstvih.

V nižjeavstrijskem deželnem zboru je bil sprejet zakonski načrt, s katerim se dovoljuje mestni občini dunajski najeti 360 milijonov kron posojila za razne investicije.

Izvrševalni odbor in klub poslanecv češko-slovanske socialne demokracije je izdal proglas, v katerem določa stališče češko-slovanske socialne demokracije v češko-nemškem vprašanju. Češko-slovanski socialni demokratje nimajo zaupanja v sedanje poskuse spraviti in pomiriti oba naroda. To bo šele takrat mogoče, ko bodo vsi volilni redi, za deželni zbor in samonpravne korporacije zdemokratizirani ter bode uvedena povsod splošna, enaka, tajna in direktna volilna pravica. Nadalje zahteva stranka, naj se reši to vprašanje ne samo za Češko, ampak za vse dežele, v katerih prebivajo Nemci in Čehi, t. j. na Češkem, Moravskem, v Šleziji in na Nižje Avstrijskem. Zahtevajo nadalje vestno in tajno ljudsko štetje po narodnosti in ne po občevalnem jeziku. Izvrševalni odbor in klub poslancev češko-slovanske socialne demokracije vidijo v rešitvi češko-nemškega vprašanja predmet ko-

lektivne pogodbe med češkim in nemškim narodom z ene strani, med obema narodoma in državo z druge strani. Dokler ne bodo dosežane zakonite razmere na temelju take pogodbe predrugačene, ostane soc. dem. stranka na tem, da mora ostati uprava dežele jednotna in dvojezična, eventualno v Šleziji trojezična in sicer v vseh državah in deželnih uradih na Češkem, Moravskem in v Šleziji. Socialna demokracija se bode z vso odločnostjo uprla birokratični samovoljnosti, ker se nikakor ne sme dopustiti, da bi v pravnih razmerah v deželi zavladala negotovost in zmešnjava, katera bi se kaj lahko z jezikovnih stvari mogla prenesti tudi v socialne stvari ter spraviti tako v nevarnost tudi druge državljanske pravice delajočega ljudstva obeh narodnosti. — To stališče je jasno in razumljivo in mislimo, da največji slovanski rodoljubi niso večji in odločnejši zagovorniki jezikovnih pravic našega naroda, kakor ti češki „internacionalci“.

Baron Rauch je prišel 15. t. m. v Zagreb. Njegov sprejem je jasno dokazal, kako neprijatelj je ta plezavec v narodu. Znano je, da je zagrebški župan dr. Amruš odložil svoje častno mesto samo zato, da mu ni bilo treba oficijelno pozdraviti in sprejeti novega bana ob njega prihodu na postaji. Na postaji in pred postajo se je pa nabralo na tisoče meščanov, ki so sprejeli bana z oglušujočim krikom in psovskami tako, da revež ni niti slišal pozdravnih govorov, s katerimi so ga sprejemale razne službene osebe. Vse te burne demonstracije so spremljale bana do doma in šele popoldne se je prebivalstvo zopet pomirilo. Bilo je več demonstrantov zaprtih. Baron Rauch je pa že dejal, da se ima zahvaliti posl. Supilu in njegovi stranki za ta sprejem; z drugimi besedami, novi ban bo z vso srditostjo in besnostjo preganjal koalicio pri prihodnjih saborskih volitvah. Koliko mu bode to pomaglo — nam pokaže najbližja bodočnost.

Vnanje države.

— Dansko. Med prostimi konservativci in obema strankami levice je prišlo do sporazumljenja in sprejet je bil zakon, s katerim bode upeljana splošna in jednaka volilna pravica v občinske zastope za moške in ženske stare nad 25 let. — Volitve se bodo vršile po proporcionalni metodi. Le pri volitvah najvišjih občinskih uradov na kmetih se bode pustil največjim davkoplačevalcem še majhen privilegij —

tvorili bodo kot direktni volilci 1/3 glasov, dočim so dosedaj imeli polovico vseh glasov. — Tako je ta majhni narod zopet enkrat vsemu svetu dokazal, da je duševno in kulturno velik dovolj, da se loti rešitve najtežavnejših političnih problemov. Dočim izvaja malo Dansko mirno in tiho velike reforme, se pa državljani velike Prusije morajo skoro puntati in nasilno demonstrirati za podelitev — splošne in jednake volilne pravice za svoj parlament. — Pač res, mala danska država pospešuje kulturni, politični in gospodarski razvoj svojih članov — dočim velike države, kakor Prusija, Rusija itd. s policijskimi naredbami duše in more prosto misel in zdrav razvoj državljanov.

Dopisi.

Od Sv. Jurja ob Ščavnici.

(Nekoliko z metlo po „Čitalnici“.) Naše „Čitalnico“ so ustanovili svoj čas rodoljubi, ki so želeli, da bi širila omiko in izobrazbo med narod. Danes je pa srečno prijadrala v roke nazadnjakov in priznanih sovražnikov odkrite besede ter nestranskarke izobrazbe. Nekdaj so imeli v „Čitalnici“ vstop kmetje in gospodarji, danes gospodarijo v njej neizkušeni mladeniči in kimovci. Naprednjak ne more vobče biti član „Čitalnice“, kajti napadalo bi se ga neprestano z besedo — ne trdim, da tudi ne dejansko — od strani dične mladeniške in Marijine družbe, kateri imata tam glavno besedo.

Ko je svoječasno zginil „Slovenski Narod“, bi mislil ta ali oni, da ostane vsaj odločno naroden list „Domovina“. Toda dolgoletno rovanje kaplana Stuhca je odpravilo tudi ta list, in sicer zato, ker pove včas mariborski klerikalni gospodi nemilo resnico v obraz. To pa je po mnenju kaplanovem nevarno; „pohujšalo“ bi se to ali ono nedolžno srce — seveda le v toliko, da bi se posvitalo v glavi in bi dotični uvidel, da spada duhovnik v cerkev in ne v krčmo. „Domovino“ ste tedaj izbacili, „Slov. Gospodarja“ pa so vam prenehali pošiljati vsled zastarelega dolga. (Raca na vodi, koliko duševne hrane je ušlo s tem pobožnim čitalničaricam in čitalničarjem!) Kam ste pa spravili vendar denar, katerega ste dne 4. avg. 1907 toliko naberačili, da ste se bahali, da imate 300 kron čistega dobička? Knjig niste naročili, časopisov ne plačali, evo, kje je dobiček? Ha, že vemo! Malo po tisti slavnosti so imeli „devičarji“ banket. Morda je takrat tisti čisti dobiček namakal žejna grla?

— So doma, so! — je zašepetal Jernej, ko se je vrnil k gruči; tresel se je celi in težko sopol, komaj jim je moogel ukazati, naj gre polovica ljudij in obkoli hišo od dvorišča in od strani proti polju.

— Jezus, Marija! Ljudje! . . . je zajecjal v smrtnem strahu in gledal pol nezavestno okoli, ko so se kmetje zavalili k njemu. Ljudje . . . kako naj vam povem? . . . Prisegel sem jim in sedaj me zažgejo ali ubijejo, če jih izdam . . . Usmiljeni Jezus! Pustite me! Povem vam vse, vse — je hropel, ker ga je nekaj kmetov že prijelo in vleklo proti vratom.

Dolgo ni mogel izpregovoriti, zvalil se je na mizo in sopol, obkolili so ga, nekdo mu je dal piti vode in drugi so ga prijazno nagovarjali:

— Ne bojte se ničesar; kdor je z ljudstvom, temu ne bo padel niti eden las z glave.

— Samo resnico nam povejte.

— Vedeli smo, da ste pošteni in da veste za razbojnike.

Mlinar se je zvijal, kakor piškur v škripcih, bilo mu je sedaj mrzlo,

sedaj vroče, tako da je bil enkrat bled in enkrat rudeč, nato pa se je zravnal, pripravljen na vse, toda predno je izpregovoril, je pogledal v sosednjo izbo.

Jadviga je odskočila od vrat kakor bi prisluškovala; potem je pogledal skozi okno na ljudi in šele potem se je ustavil pred gručo kmetov, se prekrižal in zašepetal:

— Resnico govorim kakor pri sveti spovedi. Oba Gajdi sta in Starši.

Nastala je tišina; vsi so stali kakor vkopani iz zamišljeno gledali eden drugega, samo sopli so pridušeno in težko dihali, dokler se ni oglasil najprej Jernej:

— Zdelo se nam je, a gotovi si nismo bili. Sedaj pa že vemo, kaj nam je potreba. Vemo, pasja kri! Ti peklenški razbojniki — je udaril s pestjo po mizi. — Grmovje se mora izpuliti s koreninami vred, da se ne razraste preveč. Oba Gajdi, oče in sinček, tretji pa Starši. Torej! Pojdimo v božjem imenu k njim, vi, gospod mlinar, pa greste z menoj, da jim poveste resnico iz očij v oči . . .

— Šel bom in jim povedal! Kakor

bi mi kamen padel s prsij. Povedal jim bom, kaki roparji in zlodeji so Moj Bog! Vedel sem, kaj delajo, a sem se bal ziniti le eno besedico. Naj vas s kolesom lomijo zaradi mojega greha, a bal sem se zreti jim v oči, taka razbojništva so pripovedovali. Razbojniki! Konje so mi odpeljali . . . dal sem Staršemu odkupnino . . . a mi jih niso vrnili . . . Potem sem jih zasačil v kamri . . . pobrali so mi zadnji groš . . . grozili so mi z nožem in potem sem jim še moral priseči, da jih ne bodem izdal. Lopovi!

— Cela okolica je trpela zaradi njih.

— Mnogo konjev so pojemali ljudem, mnogo krav, mnogo blaga.

— Lahko so delali vse, ker je Starši (starosta, nekak župan) gledal skozi prste in se delil z njimi . . .

— Zredili so se na naš račun, sedaj pa naj plačajo . . .

— Ker vsi govorijo, pa še bodem jaz povedal — se je nekdo oglasil — ker vem, da so župnika zaradi zarok pri Podlasjakih, Gajdi ovadili glavarju . . .

— Kaj . . . Celo župnika so naznanili . . .

— Potem so tudi oni morali naznaniti gospodične na pošti, ki so otroke učile.

— Seveda, oni, kdo pa drugi — je zatrjeval mlinar zagrizeno.

— Potem tudi ni nihče drugi z onimi Židi v gozdu tako strašno delal.

— Seveda, Gajdi 'sta bila. Seveda onadva! Mrhovine . . . Izdajice . . . Razbojniki . . . — so začeli kleti, razsajati, mahati s palicami, vedno večja jeza jim je vstajala v srcu, oči so jim žarele in stisnjene pesti so se dvigale nad glavami.

— Pokončajmo jih! Kaznujmo te pasje duše! Na sodbo z njimi, na sodbo . . .

— Pojdimo hitreje, da nam ne uidejo — je zaklical Jernej.

— S takih ljudi bi se morali jermeni rezati!

— Ali pa jih kakor stekle pse s koli pobiti — so klicali in se gnjetli med vrati.

Mlinar je upihnil luč in odšel z njimi. Dalje sledi.

„Čitalnica“ je tedaj brez časopisov, saj po našem mnenju „Glasnik najsvetejših src“ še ni časopis. Kaže pa se pri nji jasno, da pomenja klerikalizem res nazadovanje.

Od Št. Jurija ob Južni železnici. Znano je, da izrabljajo mnogi naši gospodje duhovniki cerkev in prižnico proti svojim slovenskim političnim nasprotnikom. Z mesta, odkoder bi se morala glasiti beseda ljubezni, se razlaga klic k strastnemu boju in sovraštvu. Posebno se odlikuje v tem gospod kaplan Žgank v Št. Jurju ob Južni železnici. Nikoli mu nismo pripisovali sicer posebnega takta — saj se ga siromak ni mogel nikjer naučiti — in tudi ne posebne izobraženosti. Toda to, kar si je dovolil na praznik Sv. Treh kraljev, presega pa že daleko meje, do katerih sme iti ne le duhovnik temveč tudi pošten politični nasprotnik. Omenjeni dan je na vse pretege hvalil „Slov. Gosp.“ in „Slovenca“. Ne bi dejali ničesar, da bi bila ta časopisa res tudi vredna vere in njenih nauk, katere brani. Toda kako more duhovnik priporočati n. pr. „Slovenskega Gospodarja“, kateremu se je še nedavno tega na javnem žalskem shodu dokazalo naravnost ostudno obrekovanje državnega poslanca Robleka? Vsak slepec bo tu uvidel, da se ne gre za vero, temveč za stranko. Šentjurski napredni farani! Ali ne stoji tudi za nas cerkev, ali se ne opravlja bogoslužje tudi za nas? Ali se naj vrše v isti cerkvi samo politični strankarski shodi, na katerih sme pridigar nemoteno žaliti naša politična načela, katera nimajo, to povdarjam, z verstvom ničesar opraviti in ki nikakor ne stoje v nasprotju z vero.

Vse meje pa presega ono natolcevanje, katero si je dovolil g. kaplan o naprednem časopisju. Ne bi izpregovorili o tem veliko, a vemo, da se dela isto tudi po drugih cerkvah, in da rujejo drugod duhovniki na isti način proti „Domovini“. G. kaplan Žgank si je drznil trditi, da je „Domovina“ hujša ko „Štajerc“. Gospod kaplan naj to tudi dokaže! Mi gledamo mirnega očesa temu dokazu nasproti, saj je „Domovina“ verno in neustrašeno vršila svojo nalogo proti Nemcem, kazala tekom leta v neštevilnih člankih in dopisih, kje nam škodujejo Nemci najbolj, kako se jih moremo najuspešneje braniti. Ako nismo podpisali načela, da se mora po onih slovenskih možeh, katere so deloma nengodne politične razmere v našem slovenskem taboru, deloma prilizljivost in pregovarjanje meščanstva privedle v nemškutarški tabor, biti s kolom in pljavati po njih, temveč smo dejali, da jih je treba z dobro in pošteno besedo podučiti in pripeljati narodu nazaj, kdo nam more kaj za to? Le g. kaplan Žgank in z njim stotine drugih so vzdignili kamen kot duhovniki in zagrizeni strankarji ter ga zalučali na nas. Ali je to krščanska ljubezen in politična strpnost?

Nadalje je trdil g. kaplan, da se „Domovina“ druži z „najpodlejšimi ljudmi, s socijalnimi demokrati“. Ne bomo tu zagovarjali socijalistov, damo samo našim čitateljem v presojo, ali ni v resnici podlo očitati privržencu kake politične stranke, ki je v svojem življenju pošten in delaven človek, kar meni nič tebi nič podlost? Kar se pa tiče našega „druženja“ s socijalnimi demokrati, je to najnavadnejša laž in obrekovanje; najsi jo je že skuhal g. kaplan ali pa „Slovenski Gospodar“. Mi smo dali resnično dvakrat v listu prostora socijalistu, ki je govoril o tržaški stavki. Želeli pa smo s tem samo poučiti našo javnost, kako misli o tej stavki slovensko delavstvo socijaldemokratičnega političnega miš-

ljenja, ki je tudi važen del našega naroda in mora vsak pošten politik z njim računati.

Kot tretjo trditev si je dovolil g. kaplan izreči, da tudi „Domovina“ trdi, da izhaja človek iz opice. Pozivamo samo gosp. kaplana, naj citira dotične besede iz „Domovine“; ker vemo, da se mn to ne bo posrečilo, pribijemo, da je to najnavadnejša laž in obrekovanje. Ker g. Žgank govori v imenu duhovstva, je s tem dokazal, da je laž in obrekovanje edino orožje tega duhovstva v političnih bojih.

Ne čudite se g. Žgank, ako vas bo slovenska javnost sodila in obsodila ne samo kot duhovnika, temveč tudi kot — moža. Ne zavidamo vas za priznanje vaših stanovskih tovarišev, ne zaslepljenega kmečkega ljuetstva — oni misleči ljudje, ki tvorijo inteligenco na Sp. Štajerju, vas in vaše tovariše, ki se bore proti njim z enakim orožjem laži in obrekovanja, vas prezirajo in zaničujejo. Ako ste prepričani, da se borite za dobro stvar, čemu rabite tako orožje?

Vemo o vas marsikako stvar privatnega značaja, rešpektiramo pa kot pošteni ljudje privatnost dotičnih zadev, čeravno bi s takimi stvarmi pridobili morda veliko čitateljev in naročnikov. S takimi sredstvi mi ne delamo in želimo, da se tudi naši somišljeniki dvignejo na to stališče.

Iz marnberškega okraja.

(Kako gospodarijo klerikalni zadruharji.) Približno tekom enega leta smo ustanovili v našem, v narodnem oziru tako izpostavljenem okraju, štiri posojilnice: v Vuhredu, v Vuzenici, v Ribnici na Pohorju in na Muti. Dasiravno so duhovniki napenjali vse sile, da nam bi to narodno delo, ki je v naših razmerah največje važnosti, onemogočili — spominjam le na Ribnico! — se jim to protinarodno umazano početje vendarle ni obneslo, temveč je bil popolen uspeh le na naši torej na narodni strani. Poprej smo že imeli v tem okraju eden slovenski denarni zavod in sicer posojilnico v Marnbergu, ki pa je postala za tukajšnje slovenstvo pred par leti zaradi znanega, pristno klerikalnega gospodarstva skoraj usodepolna. Radi velikih izgub, ki jih je imela ta posojilnica vsled nemarnega duhovniškega gospodarstva, je bilo tukajšnje slovensko prebivalstvo seveda popolnoma zbegano, kar so znali nemškutarji še posebej izrabljati v svoje namene. Ne le, da je v Slovencih izginilo zaupanje v marnberško posojilnico, postali so tudi sploh silno nezaupni do sličnih narodnih podjetij. Jasno je torej, da je bilo treba jako napornega dela, predno smo svoje rojake pridobili za nove posojilnice.

Ko smo se odločili ustanoviti nove slovenske denarne zavode, vodila nas je razun misli za izboljšanje gospodarskega položaja tukajšnjih Slovencev izključno skrb za narodne koristi. — Marnberška posojilnica je, kakor je bila tudi poprej, izključno v duhovniških rokah, vendar je jako nesramno trditi, da nas je ravno ta okolnost vodila pri ustanavljanju novih zavodov. Mi imamo pred seboj višje smotre! Če bi bil marnberški zavod tudi v kar najbolj vzornem redu, bi vendarle še bilo neobhodno potrebno, misliti v našem okraju na več sličnih podjetij, da se stre gospodarska premoč nemškutarjev. To ve vsak, ki količkaj pozna narodnogospodarsko važnost združne organizacije in ki količkaj pozna narodne in gospodarske razmere našega okraja. Bili smo si v svesti, da je ta pot najboljša, ako se hočemo uspešno boriti za svojo neodvisnost v gospodarskem oziru in ako hočemo na ta način vzgojiti rod, samostojen in

zaveden, ki bo v vsakem slučaju brez pomišljanja kar najodločneje nastopil proti zagrizenim svojim narodnim sovražnikom. Z ozirom na ta namen smo izročili nove zavode popolnoma vodstvu kmetov-domačinov in že danes lahko rečemo, da je to za nje najboljša šola, kar nas za nadaljni naš narodni boj zopet navdaja z najboljšim upanjem.

Nove posojilnice so seveda pristopile kot članice nestranskarški „Zadružni Zvezi“ v Celju. Marnberška posojilnica je pri ljubljanski strankarski klerikalni „Zadružni Zvezi“; poprej je bila istotako pri celjski Zvezi, kjer pa so jo radi njenega slabega gospodarstva izključili. Vendar pa nam ne more prav nihče očitati, da bi bili kedaj agitirali proti marnberški posojilnici, temveč smo vedno pazili, da ji je ostal izven novih zavodov še vedno velik okoliš za delovanje. Postopali smo tako, ker je to v interesu zdrave združne organizacije v narodovi celokupnosti, nadalje iz zgolj narodnih ozirov glede krajevnih razmer, ker vemo, da je tudi v Marnbergu samem slovenski denarni zavod največje važnosti in je torej tudi bila naša najsrčnejša želja, da bi marnberška posojilnica zopet prosperovala in se razvijala. Toda zgodilo se je nekaj, česar ne bi bili pričakovali. Klerikalci so namreč naenkrat zopet začeli rjoveti radi novih denarnih zavodov in so dejali: „Mladi Pahernik je kriy, ako propade marnberška posojilnica, ker je ustanovil v tem okraju nove denarne zavode.“ Od začetka smo se takemu govorjenju smejali, ker smo mislili, da je to že stara klerikalna navada, da govore, kar nima ne repa in ne glave, samo toliko, da ravno govore in da skušajo s tem oškodovati svoje politične nasprotnike. Ker pa temu neumnemu govorjenju vendarle ni bilo konca, nam je postala cela stvar nekam sumljiva. Odločili smo se torej vendarle, da poiščemo vzroka tega opravljanja in danes lahko rečemo, da je to vaše početje samo manever, s katerim bi radi odvrnili pozornost od svojega gospodarstva v posojilnici, katero ste dobili v roke. Znano nam je to gospodarstvo, žal nam je, da je tako, a vi sami nosite odgovornost za nje. Če se kaj primeri, bi pa žalibog ves narod ob jezikovni meji trpel na zlih posledicah.

Narodnosti in ljubezni do „ljubega in vernega“ ljudstva imate vedno polna usta, dobro bi bilo, da bi svoje besede spravili tudi v dejanja in da bi s čini dokazali, kako to ljudstvo ljubite in zanj delate.

Naročajte in širite „Domovino“! „Domovina“ izhaja trikrat na teden in stane mesečno 1 K.

Slovenske novice.

Štajersko.

— Občni zbor „Celjskega Sokola“ se bode vršil v sredo, dne 29. januarja t. l. ob pol 8. uri zvečer v prostorih Čitalnice v „Narodnem domu“. Spored: Pozdrav staroste. Čitanje zapisnika. Poročila: Tajnikovo, blagajnikovo in načelnikovo. Volitev odbora in delegatov za „Zvezni“ obč. zbor. Slučajnosti. — Istega dne in v istih prostorih, se bode vršil občni zbor društva „Sokolski dom“ z enakim sporedom. K mnogoštevilni udeležbi vabi odbor.

— Trgovski plesni venček, kateri napravi „Slov. trg. društvo v Celju“ na korist fondu za bolniško blagajno za Spod. Štajersko se bode

vršil 2. svečana v „Narodnem domu“ v Celju. Ker gre tukaj čisti dobiček za zelo važen namen, prosimo vse naše poverjenike, člane in prijatelje, da agitirajo po vsem Slov. Štajerskem za udeležbo, oziroma za to, da pošiljajo vstopnino tudi oni, kateri so iz kakega vzroka zadržani in se ne morejo plesa udeležiti. V spominu je tudi še vsakemu, kateri se je lansko leto udeležil tega plesa, da je to veselica, katere se vsi stanovi udeležijo, zato vsi Slovenci 2. svečana na trgovski ples. — Toaleta promenadna. Ker so vabila že razposlana in je pri takem velikanskem številu lahko mogoče, da se koga prezre, prosimo še enkrat vse, kateri se želijo udeležiti in niso prejeli vabila, da se obrnejo na Slov. trg. društvo v Celju, ki rado vsakemu ustreže.

— Delavsko podporno društvo v Celju. Kakor smo poročali v zadnji številki našega lista, vršil se je pretečeno nedeljo občni zbor imenovanega društva. Kakor je bilo itak pričakovati, je bil tudi za prihodnje leto izvoljen predsednikom g. Ivan Rebek, kateri predseduje temu društvu že deset let. — Glede društvene gostilnice se je razvila zelo živahna debata, pri kateri se je novemu odboru naročilo, naj deluje na to, da se društvena gostilnica zopet povzdigne. Tej nalogi je novi odbor obljubil posvetiti vse svoje moči s tem, da bo skrbel za pristna in cena vina. Da pa gostilniški odsek ni zamogel izkazati polvoljnega uspeha, je edini vzrok temu, da mora društvo za gostilniške prostore plačevati celjski posojilnici pač visoko mesečno najemnino nad 60 K, od katere tudi vkljub prošnji odbora ne odjenja niti vinarja. Treba je seveda, da se društveniki v prihodnje z večjo vneto poslužujejo društvene gostilnice, katera jim ponuja vina, kakoršnih jim za tako nizko ceno ne more nuditi nobena slovenska gostilna v Celju. — Stari odbor je tudi izkazal, da je imenovano društvo jako dobro situirano v vsakem oziru in da je zmožno nadaljevati svoje plodonosno delovanje v korist slovenskega delavstva v Celju.

— Diskont je znižala angleška banka na 5 odstotkov.

— Odposlanstvo avst. stavbarjev se je mudilo v četrtek, dne 16. t. m. v ministerstvu za notranje zadeve in se pritoževalo o slabem stanju stavbarske obrti. Prosilo je za znižanje hišnega davka in za izvršitev velikih javnih stavb. Ako se stavbarstvu ne bo pomagalo, bodo ne le obubožali mnogi stavbarji temveč bo tudi tisoče delavcev brez kruha. Šli so tudi k trgovsk. ministru Fiedlerju; ta je zlasti obljubil podpirati ureditev razmer glede koncesijoniranih stavbarskih obrti.

— Eksplozija. Pri ključavničarju Hermagorju v Celovcu se je razletel v četrtek 16. jan. acetilenski aparat. Dekla Eder je mrtva, dva učenca smrtno nevarno ranjena. — Pri ključavničarju Kossarju v Celju se je prigodil enak slučaj, vsled česar je nastal kakor smo poročali, zadnji terek ogenj. Pazite na te nevarne naprave!

— C. kr. vlada proti Slovencem. Poročali smo o shodu v Žalcu in o sklepu, vsiti pri najodločnejšem odporu zoper vsak poskus Nemcev in vlade za sestavitev okrajnega zastopa celjskega na podlagi volitve 16. decembra 1907. Na tem stvarnem stališču nimamo seveda nič izpreminjati. Naše opazke o dr. Brescharju pa po zagotovitvi g. dr. Kukovca niso odvarjale namenu njegovih besed na shodu v Žalcu. Dr. Kukovec ni trdil, da je dr. Breschar storil izrek, da vlada iz večine lahko napravi manjšino, ampak da govorica o takem izreku nekega vladnega činitelja v jav-

nosti kroži. Kakor izvemo ta govorica temelji sploh na nesporazumljenju, ker je vladni zastopnik ob poskusu spravo doseči v resnici le povdarjal, da pri sedajnih razmerah v veleposestvu vsaka stranka more iz večine manjšino napraviti, ako primerne svote žrtvuje. To bodi zategadelj pojasneno, ker ne želimo, da bi kdorsibodi mogel misliti, da mu hotoma krivico delamo. Enega očitanga pa našim vladnim činiteljem ne moremo prihraniti: Kruto smo bili oškodovani v slučaju Fazarinc in trboveljska premogokopna družba. Krivdo v teh dveh slučajih z vso odločnostjo še danes nakladamo vladi in s tem krivdo, da so prišli Nemci v položaj tri nadaljne slovenske glasove nasilno razveljaviti.

— **Iz Vojnika.** Mnogo ljudi je prišlo že zaradi vojniške „kavarne“ v nesrečo ali vsaj v neprimliko. Te kavarne je bilo toliko treba kot petega kolesa pri vozu. Kave in piva se tako in tako v vsaki krčmi dobi, dražjih pijav in posebno raznih žganj pa ni nikomur potreba v Vojniku. Komaj so ubogi zapeljani fantje svoje večmesečne zapore od poletja prestali, že je zopet nek kmečki sin razsajal, ter se nad žendarja postavil in je bila 13. januarja obravnava. Čim dlje še bo ta nepotrebna „kavarna“ ostala, temveč pretepev in nesreč se bo še zgodilo. S to koncesijo se je pač neki urad v Celju zmotil, kajti to se ne da vtajiti, da je baš v tej „kavarni“ nastalo že toliko preprirov in spopadov vsled katerih je bilo že toliko fantov zaprtih in pod obtožbo, da bi bilo samo želeti, da se ta javni lokal zapre in tako odyzame ponočnjakom prilika še nadalje popivati, ko so že gostilne zaprte.

— **Slivnica pod Mariborom** dobi kmalu železnično postajo. Kakor poroča „Slov. Gosp.“ se vrši 23. t. m. ob pol 11. uri dop. komisijonelni ogled za njo.

— **Mesto učitelja oz. učiteljice** je razpisano na trirazrednici (2. plač. razr.) pri Sv. Andražu v Slov. goricah. Prošnje do 15. februarja na krajni šolski svet.

— **Iz Ljutomera.** Med nabiralci narodnih pesmi v Ljutomerski župniji je še imenovati znani folklorist gosp. Peter Skuhala, župnik v pok. Razven narodnih pesmi nabira še narodne šege, običaje, pravljice itd.

— **Politični shod** se vrši prihodnjo nedeljo v celjskem „Nemškem domu“. Govoril bo drž. posl. Marckhl. Nemci mislijo tedaj tudi zavzeti svoje stališče glede deželnozborske volilne reforme.

— **Na „slovenski“ ljudski šoli** v Laškem trgu vladajo, kakor piše nek dopisnik „Sl. N.“ zelo žalostne razmere. Ne-le da so vsi uradni spisi nemški, da se pri domačih konferencah rabi nemščina, se morajo otroci v šoli zglasati s „hier“ in vleče tudi gosp. nadučitelja Četino v nemški tabor. Povedali smo že enkrat, da tudi na „slovenskih“ šolah v Vojniku in Vitanju ni nič boljše. Za te navidezno malenkostne stvari bi se morali najskrbneje pobrigati naši politični činitelji.

— **Žalosten konec vasovanja.** Jože Matjašič iz Vinskega vrha blizu Ptujja je vasoval pri dekli Mariji Hoiz. Ko je odhajal, ga je nekdo oplazil s kolom po glavi tako, da se je zgrudil. Skazalo se je, da je bil to 46 letni Franc Kuhar iz Hlaponc. Kuhar mora za to sedeti štiri mesece.

— **Trije shodi za kandidata** Zdolška so se vršili včeraj v Savinski dolini. — V Št. Pavlu pri Preboldu je gosp. kandidat razvil svoj program in načrt dela v državnem zboru pred lepim številom zavednih posestnikov, ki so

se zbrali vkljub delavniku pri g. Vedniku. Prikupil se je mahoma vsem in navyoči so mu obljubili ne le dati svoje glasove temveč tudi agitirati za njega pri sosedih in znancih. — V Št. Jurju ob Taboru se je vršil ob 3. pop. pri g. Južni sestanek naprednih volilcev posestnikov. Predsedovala sta gg. Rodišek in Schauer. Tudi tu je govoril navdušeno pozdravljen, g. Zdolšek o svojem bodočem delovanju v deželnem zboru. Povdarjal je zlasti regulacijo rek in potokov, meščansko in kmetijsko šolstvo ter pospeševanje železnice Polzela-Kamnik. Govorili so še gg. Apat, Schauer in Lešničar. Slednji je zlasti povdarjal važnost zadnjega deželnozborskega zasedanja zaradi proračuna in preureditve dežel. volilnega reda. Shod je končal z največjim zadovoljstvom s kandidato g. Zdolška. Ko se je govorilo o g. Terjav-Čepurju, so se vsi zborovalci začeli smejeti. Njegove osebe in candidature ne smatra nikdo za resne. — Na Gomilskem se je vršil shod pri g. Hočvarju. Predsedoval je g. Blaž Mazil, župan iz Grajske vasi. Govorili so gg. Mazil, Hočvar, Zdolšek in Lesničar. Povdarjala se je zlasti regulacija Bolske, ki dela vsem posestnikom veliko škodo in pridobitev postaje za Gomilsko, ako se zida železnica Polzela-Kamnik. Zagovarjala se je tudi že enkrat v deželnem zboru sprožena misel, naj bi smeli v nujnih slučajih tudi izučeni podkovni kovači (Kurschmiede) zapisovati zdravila za živino.

Kandidatura g. Zdolška se je povsod enoglasno in navdušeno sprejela. S tem so napredni kmetje že odgovorili na napade nasprotnikov in „Slov. Gosp.“ „Kmečka zveza“ je v Sav. dolini na tako slabem glasu, da ji ljudje ne le ne zaupajo, temveč se je celo sramujejo. Savinska dolina bo stala trdno za kandidatom Zdolškom kakor je stala za Roblekom. Za to ne bomo rabili ne psokv ne obrekovanja, dobro vedoč, da je naša stvar dobra in poštena in da ji pomorejo zavedni volilci s poštenimi sredstvi do zmage.

— **V Zgornji Ponkvi pri Žalcu** se vrši 19. t. m. (v nedeljo) shod deželnozborskih volilcev ob 8. uri zjutraj pri g. Vinko Vašu.

— **Shod deželnozborskih volilcev** se vrši v nedeljo, 19. t. m. ob 3. uri popoldne v Levcu. Naprednjaki na shod!

— **Terjavu mora slaba presti.** Sodimo to po kričanju, obrekovanju in zavijanju „Slov. Gospodarja“. Nimamo časa ne volje, da bi odgovarjali. Saj tudi nič ne pomaga: drž. posl. Roblek jih je postavil na laž, danes sumničji pobožni „Slov. Gosp.“ mirno naprej... Takim nepoštenjakom samo naše preziranje!

— **Ribolov** po Savinji in njenih pritokih od Novega Celja do Laškega trga, doslej last novoceljske grajščine, sta kupila celjska Nemca dr. Jabornegg in Stiger za 6000 K.

— **Pokradli** so neznani tatovi pri veleposestniku Ježovniku v Arji vasi zadnjo nedeljo ponoči obleke za 800 K.

— **Živinske kuge** od 4. do 11. januarja na Spodnjem Štajerskem. 1. Vranični prisad: v Kostrivnici (pri govedih). 2. Srab: v Braslovčah, Ljubnem in Žalcu, v Ločiču (ptajski okraj) pri konjih. 3. Svinjska kuga: v moziški okolici, v Čagi in Slov. Bistrici (marib. okraj), v Kostrivnici in Moškanec (ptajski okraj), v Globokem, Kapelah in na Bizeljskem (brežiški okraj). Pasja steklost pri Sv. Roku bl. Rogatca. — Minila je rdečica pri svinjah v Seli in svinjska kuga v Zakotu (brežiški okraj).

— **Ukradenih** je bilo v gostilni pri slovenjbištriskem kolodvoru v petek

zvečer lesnemu trgovcu Kralju iz Maribora 600 K. Zaprli so dva sopivca Kraljeva.

— **Zmrznila** je pretekli petek blizu Laškega trga neka Plešavka, ki je nosila vsak dan piščeta v trg.

— **Podpore** se bodo delile pri ptujskem okr. glavarstvu po toči oškodovanim posestnikom od 27. januarja naprej. Potem se bodo delile v Rogatcu, nazadnje pa v Stoprcah obenem za občini Črmožiše in Nadole.

— **Zlomil** si je nogo v stegnu gosp. Golob, kaplan pri Sv. Križu na Murškem polju. Moral bo po zdravniški izjavi ležati 6—7 tednov v radgonski bolnišnici.

— **O „draginji“** je govoril zadnjo nedeljo v Celju, kaj mislite kdo? G. drž. poslanec dr. Korošec, oni gospod, ki je v državnem zboru glasoval proti draginji. Bog ve kakšni nepoučeni in od sveta zapuščeni ljudje so ga pač poslušali.

— **V Št. Jurju ob Južni žel.** je po poročilu „Slov. Gosp.“ g. kandidat Terjav „odločno zavračal“ „Domovino“. Škoda, škoda, da „Sl. G.“ ni ponatisnil tistega „odločnega zavračanja“. Tako je pa slov. svet za nekaj bistrumnih in gotovo duhovitih besedi ogoljufan.

— **Iz Griž** nam očita neki gospod v „Slov. Gosp.“, da so baje „pošteni kmetje v očeh „Domovine“ hinavci, ker ne marajo trobiti v njen paganski rog“. Ako smo trdili, da je g. Terjav kandidat hinavstva, in sicer političnega hinavstva voditeljev „Km. zveze“, še s tem nobeneza sav. kmeta nismo imenovali hinavca. Sicer pa — ali se čuti dotični gospod prizadetega? Mu ne moremo pomagati!

— **Pobil** je v Sevnici, pri kolo-dvorski restavraciji, nek pekovski pomočnik nekega zidarja z lato do smrti.

— **Od Sv. Bolfenka pri Središču** v nedeljo, dne 5. t. m. je imelo bralno društvo „Lipa“ veselico s petjem in gledališko igro „Eno uro doktor“, ki je krasno uspela.

Mile slovenske pesmi iz krepkih mladeniških grl so splošno ugajale poslušalcem. Igra se je vršila izborna. Čudili smo se zanimivemu nastopu doktorja in njegovemu služabniku, kar je posebno povzročilo mnogo smeha. Tudi njegova sotrudnica Ančka je igrala izborna, Istotako so tudi nloge gospe Bornove in njene hčerke Eme bila v pravih rokah.

Lekarniški učenec, poštni voznik, „srečni“ brivec in „nesrečni“ trgovec so pokazali mnogo spretnosti.

Občinstva je bilo mnogo.

Razn. domačinov se je tudi udeležilo precejšno število. Središčanov in Miklavževčanov. Čast in hvala vrlim gostom.

Bralnemu društvu „Lipa“ pa zaključimo: „Le naprej z drugo tako krasno veselico“.

— **Narodni svet za Štajersko.** Večkrat se vprašuje, kaj je z Narodnim svetom za Štajersko, in tudi čitali smo že nekolikokrat, da Narodnega sveta sploh ni, odkar je izstopila dvojica članov. Temu nasproti javljamo z vodstvenim dovoljenjem, da to ni res, marveč, da se je Narodni svet začasno dopolnil in da deluje zelo intenzivno. Spomladi 1908 bo poročal zappnikom in podpornikom o svojih ciljih, o delu in uspehih. Krivo bi bilo pričakovati od Narodnega sveta velikih uspehov kar v prvih mesecih. Čudežev Narodni svet ne more delati, toda zappniki bodo videli na obnem zboru posteno stremljenje, mnogo zanimivega statističnega gradiva in prve drobne uspehe.

— **Iz Maribora.** Slovensko gledališče, naše občinstvo in

maršikaj drugega. V nedeljo, dne 12. t. m. se je ponovil Andrejev narodni igrokaz „Zaklad“ ob precej slabi udeležbi. V Mariboru smo že navajeni na močen obisk, 500 do 700 oseb, tokrat pa se je dosegla komaj polovica. Seveda je treba pomisliti, da se je igra prvič igrala komaj pred štirimi meseci in da je bilo že iz tega vzroka manj občinstva.

Igrokaz „Zaklad“ se bo obdržal na slovenskem odru, toda nujna potreba je, da ga gosp. pisatelj nekoliko predela. Živci občinstva trpe preveč ob nekaterih prizorih, preveč je ubijanja v dejanju. Skrajno mučen pa je prizor, ko se hoče Pehač obesiti iz obupa. Ali pisatelj ne čuti, da ne spada tak prizor pred občinstvo?

Vsa čast pa mariborskim diletantom. Kdor je videl prvo in drugo predstavo, mora pripoznati, da se je igrala igra drugič še mnogo bolje. V vseh glavnih ulogah smo videli globoko premišljenost. Največja škoda je pač, da ni bilo mnogo občinstva, ki bi lahko zasledovalo krasno uprizorjanje duševnih bojov, ki jih je toliko v tej igri.

Končno še besedo o naši godbi. Lepaki so naznanjali, da svira slavna slov. trgovski orkester med dejanji, ki pa žal ni nastopil. Godba bi bila privabila sama še mnogo občinstva, ki pa ga ni bilo, ker se je zvedelo že štiri dni pred predstavo, da se upirajo nekateri člani orkestra igrati pri gledališču. Značilno je, da sodijo v Mariboru nekateri, kakor bi pri predstavah naj igrala sama kaka godba nižje vrste in kakor bi bilo kaj sramotnega in ponižajočega za slov. trg. orkester, če bi nastopil pred našim občinstvom.

— **Odvetniki v Mariboru.** Po najnovejših podatkih je v Mariboru 14 odvetnikov, med njimi samo 4 Slovenci ter 10 Nemcev. Če vpoštevamo število prebivalstva, primerjamo število Slovencev v marib. okrajnem sodišču (kaj še le v okrožnem sodišču) številu Nemcev spoznamo precej, da je slovenskih odvetnikov v Mariboru premalo. Izhajalo bi v Mariboru lahko še enkrat toliko slovenskih odvetnikov kakor jih je danes. Toliko v pomislek mlajšim pravnikom.

— **Iz Budimpešte.** Ogrsko-nemški katekizem. Madžare haš sedaj silno muči nemška knjižica, katero razpošilja z Dunaja na Ogrsko nek Engelhart pod zavojem neke tovarne gospodarskih strojev. Na ta način je Engelhart „vtihtopil“ na tisoče teh „nemških katekizmov“ med ogrske Nemce, predno je madžarska policija prišla na sled temu za njo in za madžarsko samovlado na Ogrskem tako nevarnemu „trgovskemu cirkularju“. Madžarski vseučiliški profesor kazenskega prava Alfred Doleščall (potomec češkega jezikoslovca Doležala) je izjavil, da je storil Engelhart s to brošurico zločin „netenja sovraštva proti Madžarom“ (za ta „zločin“ je sedaj zaprtih 14 Slovakov!), obžaluje samo, da je zločinec na Avstrijskem in da ga avstrijska vlada ne bo izdala madžarski vladi, da bi ga ta mogla obsoditi, kakor zasluži. Svetnje pa ogrski vladi, naj to vendar zahteva, „da se bo vsaj videlo, ali je Avstrija pravna država, ali samo Luegerjeva domena“.

— V tej grozni brošurici stoje podobna vprašanja in odgovori: „Od kod so prišli Madžari?“ Tega nit sami ne vedo. Ali so ogrske narodnosti ravnopravne? Da, ker jim je vladar podelil jednake pravice. Madžari pa tega ne upoštevajo. More li biti Nemec dober patriot? Da, še celo boljši nego Madžar, kateri samo govori, politizira, pijančuje in lenobo pase, Nemec pa dela in tako

domovini koristi. — Zakaj niso Nemci prišli do sedaj do veljave? Ker riba pri glavi smrdi. Do veljave niso prišli, ker je bila nemška inteligenca, gosposka, nepoštena, podla in je ljudstvo izdala. Ali naj pošiljamo svoje otroke v madžarske šole? Kjer le mogoče, nikakor ne, ker je madžarske šole delajo neumne. Otrok, kateri se ne uči v materinskem jeziku, postaja neumen in polovičarski ter ne more nikdar prav misliti; v življenju pa pride pod nič. Madžarska šola je klavnica za naše otroke, ker dela tepce iz njih, kazi jim dušo, ker ne razumejo verstva in dela z njih nemoralne ljudi. Na večno je pogubi. V madžarski šoli zraste z njih hetjar, zapravljivec, ki pije, kvanta, širokoustno politikuje, ki pa noče delati. Kaj mora storiti Nemeec v takih okrajih, v katerih žive tudi druge narodnosti? Zvezati se z njimi proti Madžarom. Koga moramo voliti? Nemškega ljudskega kandidata. Zakaj moramo plačevati toliko davkov? Ker madžarizacija stane mnogo denarja. Za naš denar nam ropajo naš jezik.

Tako je pisan ta „ogrsko-nemški katekizem“, ki je prizadjal madžarski policiji in madžarskim rodoljubom toliko nejevolje in odkritosrčne jeze. Poslal sem vam nekoliko vzgledov iz te brošurice, da vam dokažem, da tudi Nemeec čuti na Ogrskem, kjer je tlačen kakor druge narodnosti, v narodnem oziru ravno tako, kakor čutite vi na Štajerskem in na Koroškem, kjer postopa nemški šovinist s Slovincem tako kakor madžarski šovinist z Nemcem na Ogrskem. Kar velja o madžarskem šovinistu in madžarski tiraniji na Ogrskem, je veljavno tudi o nemških šovinistih in nemškem zatiranju Slovincem na Štajerskem in Koroškem. Če madžarska šola nemške otroke poneumnjuje in poživinčuje, velja to tudi o nemških šolah za slovensko dečo, zato je „ogrsko-nemški katekizem“ najostrejša obsodba pomenčevalnega delovanja nemških deželnih odborov in vlade pri nas. Kar je Nemcu sveto in drago na Ogrskem, je tudi nam v Avstriji prav, zato le pogledajte se v zrcalo, nemški šovinisti, ki vam ga drži vaš Engelhart z „ogrsko-nemškim katekizmom“. Slovenci se pa držite naukov, ki jih ta katekizem daje ogrskim Nemcem.

Kranjsko.

— **Prepoved.** Kakor piše češki list „Česke slovo“, je vojaška višja oblast strogo prepovedala vojakom udeleževati se sokolskih prireditiv.

— **V Novem Jorku** noče več tisoč družin plačati stanarine, ker je previsoka. Družine so se organizirale, da izsilijo cenejša stanovanja. Tudi pri nas ne bi bilo tuintam odveč!

Zvišali bodo mlekarji v dunajski okolici od 1. marca naprej ceno mleka za 2 vinarja pri litru. Z dosedanjimi cenami ne morejo izhajati.

— **Tri častne nagrade** za razstavo z geslom „Otrok“ eno po 100 K in dve po 50 K razpisuje „Splošno žensko društvo“ v Ljubljani za tri najboljše ilustracije slovenskih pravljic, oziroma za tri najboljše, otroškemu pojmovanju primerne slike ali risbe, katerim je najeta snov iz slovenskih pravljic, bajk ali narodnih pesmi.

Glede vposlanih umetnin bode razsojala posebna jury, sestavljena iz slovenskih umetnikov, literatov in pedagogov.

Vse sprejete slike in risbe se izlože na razstavi občinstvu na ogled in v nakup.

Slovenski umetniki naj blagovolijo vposlati svoja konkurenčna dela najkasneje do 15. maja brez podpisa ter naj predlože v zaprtem ovitku, na katerem je zapisano geslo, svoje ime in naslov. Isto geslo naj se zapiše tudi na zadnji strani slike.

Šolstvo.

— **Anketa o reformi srednjega šolstva** se je začela na Dunaju dne 12. t. m. V prvi seji sta govorila minister Gessmann in poslanec grof Dzieduszycki. Minister Gessmann se je izrazil kar najodločneje za to, da se za poskušnjo uvede nov tip srednjih šol na mesto dosedanjih gimnazij ter je podrobno razlagal, kako si on misli ustroj te jednotne srednje šole, katera naj bi učence pripravljala za vse visoke šole. Grof Dzieduszycki se je potegoval za to, da se vzdržijo današnje srednje šole, vstanovljene v „helenskem duhu“ (?) priznava pa, da potrebuje gimnazija kot pripravnica za praktično življenje, reforme. Gimnazija naj bi se ohranilo le toliko, kolikor jih je potreba za one, ki se hočejo posvetiti znanstvenim naukom; imela bi se pa osnovati cela množica srednjih šol raznih tipov strokovnega značaja. Da bi se omogočil prestop iz teh raznih strokovnih srednjih šol na visoke šole, naj bi se pripojil k vsem tem strokovnim šolam posebni jedno ali dveletni tečaj, v katerem naj bi se nedostatki potrebne naobrazbe spopolnili. Oba govornika sta se izrekla za to, da bi se poleg današnjih srednjih šol snovali novi šolski tipi; razloček njunih stališč obstoji pa v tem, da se je minister Gessmann izrazil za jednotni srednješolski tip, kateri bi mejo, ob kateri bi se učence moral odločiti za ta ali oni poklic, postavile kolikor mogoče daleč, dočim hoče grof Dzieduszycki, da bi se srednje šolstvo že koj na prvem početku kolikor mogoče razdelilo na stroke ali specializiralo.

Dne 14. t. m. so se posvetovanja nadaljevala in spregovoril je profesor Masaryk. V svojem govoru je razvijal svoje nazore o reformi šolstva sploh; grajal je slabe učne metode naših srednjih šol ter je za to, da naj se latinščina in grščina sicer tudi v bodoče še poučujete toda v drugem obsegu in drugače nego danes. Zahteva, naj se uvede praktičen pouk živih jezikov; zahteva izboljšanje učiteljskega položaja toliko v socialnem obziru, kolikor z obzirpm na njih neod. isnost. Zahteva za učitelja, ki naj bode akademično izobražen, prostosti in sicer družabne prostosti kakor tudi prostosti prostosti znanstvenega preiskovanja, prostosti ne samo od cerkve ampak tudi od uradov. Masarykovim izvajanjem so vsi zborovalci sledili z največjo pozornostjo ter je sprejeli s pohvalo in odobravanjem.

Druge slovanske dežele.

— **Zrno do zrna pogača!** Obiskovalci znane gostilne „u Fleku“ v Pragi so zložili po dveh vinarjih 1907. leta za „Šolsko Matico“ 4008 K 38 v, za druge narodne svrhe pa 5711 K 82 v, skupaj torej 9720 K 20 v. V isti gostilni se je nabralo po dveh vinarjih od 1880. l. do konca 1907. leta **skupaj 100.144 K 60 v in.** Dosledno, vstrajno in sistematično nabiranje krajevarskih darov je, kakor nas ta vzgled uči, lahko važen činitelj v kulturnem življenju naroda. Posnemajmo Čhe!

— **Rudolf Štech**, eden najznamenitejših in najboljših arhitektov naše dobe, je umrl 4. t. m. v Plznu. Pokojnik je bil velik umetnik in skozi in

skozi Čeh. Največ je zidal v Plznu. To mesto se ima Štechu zahvaliti, da niso vse nove stavbe zgrajene v tistem breznačajnem in brezbarvnem kasarniškem štilu. Štech je zidal hiše v češki renesanci ter je krasil z zgraffiti in freskami slavnega svojega rojaka Mikulaše Aleša in s karakterističnimi glavami in kipi čeških husitskih bojevnikov. O Štehu kot arhitektu so rekli dunajski arhitekti, ki so si ogledovali njegova dela v Plznu, da drugi pišejo — on pa kleše in zida češko zgodovino. Štech je sezidal v Plznu velikanski zadružni pivovar, muzej v Klatovih itd. Popravil je celo vrsto znamenitih cerkva in stavbinskih spomenikov, kakor cerkev v Domažlicah, farno cerkev v Vodnjaneh itd. Bil je velik umetnik — in vendar je umrl ubog; Štech ni znal računati in ni pri svojih podjetjih nič zaslužil.

Svetovne vesti.

— **Ustrelil** je blizu Lundenburga na Moravskem 25 letni Žiga Gerber svojo 66 letno mater, iz jeze, ker mu ni hotela dati jedne krone. Fant se je sam naznačil.

— **Štrajki.** V budimpeštanski klavnici štrajkajo čistilci črev. Imajo tudi štrajk mesarskih pomočnikov. — V Londonu štrajkajo kočijaži električnih omnibusev. — V Baku na Kavkazu štrajkajo pri tamošnjih čistilnicah petroleja.

— **Štedenje v slovenskih deželah.** Iz statističnih podatkov je razvidno, da se je zvišal povprečni imetek posameznih vložnikov hranilnic od l. 1900—1905 na Kranjskem za 200, na Primorskem za 191, Štajerskem za 186 in Koroškem za 163 K.

— **Pogorelo** je skladišče plute v tovarni zamaškov Davida Möllerja v Trstu.

— **Umrl** je na Dunaju na operaciji znameniti operni pevec Viljem Hesch, star 47 let.

— **Pasivna resistenca gasilcev v Budimpešti.** Mestni gasilci v Budimpešti so izjavili, da nastopijo 15. t. m. pasivno resistenco, ako se jim do tega časa ne zboljšajo mezde kakor zahtevajo. Takaj pasivna resistenca bi utegnila nastati silno nevarna za občno varnost ter bi kaj lahko postala občinstvu zelo draga.

— **Mestna pekarna v Budimpešti.** Financna komisija budimpeštanskega magistrata je odobrila predlog o osnovanju mestne pekarnice. Namen podjetja je omejiti neprimerno in neopravičljivo poviševanje cen kruha in peciva. Troški za pekarno znašajo pol milijona kron. Pekarna bo imela deset peči, v katerih se bode speklo po 24.000 kg kruha na dan. To je hvalevredno podjetje in vredno, da tudi druga mesta v tem posnemajo Budimpešto.

— **Huda zima.** Mraz je naenkrat pritisnil po vsej severni in srednji Evropi. V Petrogradu in na Finskem je padla po noči temperatura na 37, nekod celo pod 40° pod ničlo.

— **Bogastvo kneza Ad. Schwarzenberga** je ogromno. Na Češkem ima ta knez, kakor pišejo, „Plzen. Listy“ deset fideikomisnih veleposestev in 12 alodialnih posestev, ki obsejajo skupaj 20 kvadratnih milj. Na teh posestvih je 131 cerkva, 106 patronatnih far, 22 gradov, 171 gosposkih hiš, 106 lovskih hiš, 5 tovarn za slačkor, 17 pivovarov, 7 mlinov, 24 žag, 39 opekaren, 2 tovarni za škrob, 9 vapnic, 2 srebrna rudnika, 2 premogovnika, 1 rudnik grafitu, 2 tovarni za resonančne deske, 3 tovarne za šamste in še mnogo manjših industrijalnih podjetij. Poleg tega ogromnega imetja na Češkem ima ta nemški plemenitaš ogromna posestva na Bavarskem, na Nižje Avstrijskem in na Solnograškem. Knez Ad. Schw. je v eui osebi agrarnik in industrijalec. Takemu kmetu gotovo nese, ako so meje tuji živini zaprte. Da so pa interesi takih kmetov čisto drugačni nego koristi naših borih slovenskih kmetov, o tem ne bode nikdo dvomil — in vendar se je kmečka zveza s svojim „kmečkim“ programom vpregla v službo takih agrarcev, kakršen je knez Ad. Schwarzenberg.

— **Ogrski socialisti proti alkoholu.** Na shodu ogrskih socialističnih strokovnih organizacij je bil sprejet ta le sklep: Strokovne organizacije ne smejo imeti svojih društvenih prostorov tam, kjer se prodaja vino, pivo ali žganje. Ob enem je bila izražena želja, naj se ne prodaja opojnih pijač od sobote zvečer do ponedeljka zjutraj. Ti sklepi ogrskih socialistov bi naj bili za vzor vsem slovenskim delavskim in meščanskim društvom. Mi smo žalibog še tako daleč, da si shoda brez vina in piva vsaj v neposredni bližini — niti misliti ne moremo.

— **V čegavi službi stoje klerikaleci?** Na shodu klerikalne ali duhovniške stranke na Češkem, ki je bil 5. in 6. t. m. v Pragi, je stavlil poslanec M. Myslivec predlog naj se prečitajo imena darovalcev za klerikalni volilni fond, ki je znašal 18.002 K 55 v. Temu se je uprl kanonik Schuster in stavlil protipredlog, naj ostanejo imena darovalcev tajna. „Pravo lidu“ je dobilo v roko natančno blagajnikovo poročilo in je objavilo vsa imena teh skromnih in diskretnih darovalcev. Za klerikalni volilni fond je nabral grof Vojt. Schönborn med aristokrati 7850 K, kardinal Skrbensky je daroval 3500 K, metropolitanski kapitelj sv. Vita 5000 kron, vysegradski kapitelj in redi: križevnikov, avgustincev in dominikancev, opatija emavska, skupaj 1555 K. Na ves ostali „katoliški narod“ na Češkem odpade torej 97 K 55 v.; od te svote pa treba odšteti obresti od naloženega denarja v znesku K 51'55 in neko vrveno posojilo v znesku 42 K, tako da je „katoliški“ narod plačal za volilni fond natanko **4 K 40 v.**, vse drugo so pa zložili aristokrati, visoka duhovščina in samostani. To je zopet jasen in zgovoren dokaz, da je duhovniška stranka v resnici „ljudska“ stranka in da so njeni poslanci res pravi demokrati. Jasnejših dokazov o tej farbariji si ne moremo želeti.

Književnost in umetnost.

— **Nova železnična zveza z Dalmacijo** se urav lepo vidi na novem prometnem zemljevidu G. Freytaga (G. Freytags Verkehrskarte von Österreich-Ungarn 1908, Maßstab 1:1.500.000, 71:98 cm, cena 2 kroni, založnik G. Freytag & Berndt, Dunaj VII/1, Schotenfeldgasse 62). Poleg tega je videti na zemljevidu vse druge avstrijske železnice, vsako v drugi barvi, vse železnične načrte in statistične podatke o železničnem prometu. Zemljevid je dobiti v vseh knjigotržnicah.

— **„Kranjsko.“** Pod tem imenom je izdala „Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem“ lepo polo 13 slik o najlepših krajih na Kranjskem v reklamne namene. Priporočati je posebno šolskim vodstvom to polo, potem gostilničarjem in kavarnarjem pa tudi privatnim osebam. Krasile bodo vsako sobo.

— **„Svoboda.“** glasilo svobodomiselnega naprednega dijaštva, je izšla v drugem letniku v povečani, lepi obliki. List izkazuje poleg člankov zanimivo vsebino izdijanskega naprednega gibanja in življenja. Priporočamo ga toplo napredni inteligenci. Naročiti jo je treba v Narodni tiskarni v Ljubljani.

— **„Ljubljanski zvon.“** 1. štev. 28. letnika našega najboljšega leposlovnega časopisa mu more pridobiti le še več podpornikov in naročnikov. Imena sotrudnikov Askerc, Tavčar, Tomišek, Zupančič, Cankar, Meško, Molč, Zofka Kveder-Jelovškova, Levstik in Podlimbarski so najbolj znana in priznana v slovenski književnosti.

— **„Korošec.“** Z veseljem smo pozdravili ta izvrstni gospodarski in napredni tehnik slovenskih Korošcev: njegova odločna, mirna pisava nas ni goljufala. Stane na leto 4 K in se naročuje pri upravnistvu v Celovcu. Priporočamo ga slov. naprednjakom, čitalnicam in bralnim društvom kar najtopleje.

— **„Prosvjeta.“** Prijateljem hrvaške lepe umetnosti bo že znan krasen ilustriran leposlovniki list „Prosvjeta“. Poleg umetniških slik priobčuje vedno tudi slike o tekočih dnevnih dogodiljih in romane ter povesti prvih hrvaških pisateljev. Stane na leto 14 kron (izhaja dvakrat na mesec) in se naroča pri Antouu Schulzu, tiskararju v Zagrebu.

— Silen mraz in sneg imajo na Ruskem. Toploer kaže do 39 stopinj Celzija po ničlo. Blizu mesta Perma je zamrznil brzovlak na progi. V Moskvi in okrog mesta je vsled snega in viharja vstavljen ves promet.

Šolstvo v Dalmaciji. Koncem l. 1906 je bilo v Dalmaciji 428 splošnih ljudskih šol s 685 razredi, 12 pomožnih in jedna excurrando šola. Mešanih šol je bilo 329, deških 56, dekliških 43. Po jeziku je bilo 427 hrvatskih in — 1 italijanska, na kateri pa se mora učiti hrvaščina obvezno. Italijanščina se je poučevala obvezno v 80 hrvatskih ljudskih šolah. Mešanskih šol je bilo 5 za dečke, 1 za deklice. Poleg tega obstoji 27 zasebnih šol, 12 hrvatskih, 9 italijanskih, 2 hrv. italijanski in 2 nemški. Učiteljskih moči je bilo 723, 413 učiteljev in 310 učiteljic. Število šolskih otrok je znašalo 67.621, v resnici je obiskovalo poduk 51.396.

— **Krokodil požrl ministra.** Justični minister angleške naselbine Natal v južni Afriki se je udeležil lova na krokodile na reki Kazacu. Prišel je pa preblizu krokodila, kateri ga je zgrabil in požrl. Menda ni obolel na trebuhu.

— **Stavko pekovskih pomočnikov** imajo v Pragi.

— **Cene živine v Gradcu 16. jan.** Na sejm je bilo prignanih 1099 glav. Cene stalne. Plačevalo se je za kilogram žive teže: pitani voli 74—80 v., napol pitani 66—72 v., suhi 56—64 v.; pitane krave 52—62 v., napol pitane 44—66 v., suhe 30—42 v., biki 48 do 66 vin.

— **Tujecev v Mariboru** je bilo lansko leto 14.233, 6488 Štajercev, 5114 Avstrijcev, 1777 Ogröv, 504 Italijani, 189 Nemcev iz države, ostali pa iz drugih dežel.

Društvene vesti.

— **Posavska podružnica „Slov. planinskega društva“** priredi v soboto, dne 8. svečana t. l. svoj prvi planinski ples v Rajhenburgu v restavraciji „Unschuld“. Priprave se že vrše. Kakor je pokazala zadnja čitalnična prireditev, je omogočena ta zopet velikkanska prireditev.

— **Kmetško bralno društvo v Vučji vasi** ima v nedeljo, dne 19. t. m. v šoli svoj prvi občni zbor, na katerem podajo razni činovniki svoja poročila, zatem se vpišejo udje in določijo časniki za leto 1908 ter izvoli nov društveni odbor, domači pevci pa zapoje vmes par pesmic. Občinstvo iz šolskega okrožja Vučja vas ter sosede vabi s tem k mnogobrojni udeležbi

odbor.

— **Narodna čitalnica v Ptuj** vprizori dne 19. prosinca t. l. gledališko predstavo „Cvrček“, slika iz kmetškega življenja v petih dejanjih. — Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. Čisti dobiček je namenjen za nabavo novega čitalničnega odra.

— **Slovensko telovadno društvo „Sokol“** v Gradcu priredi dne 23. februarja t. l. ples v Steinfeldski dvorani (Münzgrabenstraße). Začetek je ob 8. uri zvečer. Slovanski gostje dobro došli!

— **Bralno društvo v Špitalcu pri Konjicah** ima v nedeljo, dne 19. januarja t. l. svoj občni zbor ob 11. uri popoldne z običajnim sporedom. K obilni udeležbi najvljudneje vabi

Odbor.

— **Bralno društvo v Podvincih pri Ptuj** priredi svoj redni občni zbor dne 2. svečana popoldan ob 3. uri v gostilni gosp. Petra Kureža. Dnevni red: Letno poročilo blagajnika in tajnika. Volitev novega odbora. Sprejem novih udov in pobiranje udnine. K obilni udeležbi uljudno vabi

stari odbor.

— **Čebelarška podružnica za ptujsko okolico** priredi 19. t. m. redni občni zbor v gostilni g. Petra Kureža v Podvincih popoldan ob 2. uri. Dnevni red: Volitev novega odbora. Zapisovanje novih udov. Vse stare ude prosimo, naj vplačajo udnino za l. 1908. K obilni udeležbi vabi uljudno

stari odbor.

— **Kmetijsko bralno društvo v Framu** priredi prihodnjo nedeljo, dne 19. t. m. ob pol 5. uri popoldne v šoli gledališko igro v prid šolske mladine. Po igri se vrši glavno društveno zbo-

števno zborovanje v gostilni g. M. Turnerja. K mnogobrojni udeležbi vabi vljudno

Odbor.

— **Jugoslovanski klub „Slovanske Besede“** na Dunaju priredi v soboto 18. januarja t. l. zabavni večer v dvorani imenovanega društva (Dunaj, I. Drachengasse 3, 1. nadstropje). Program je raznovrsten. Sodelovanje je mej drugimi tudi „Slovansko pevsko društvo“ obljubilo. Začetek ob 8. uri zvečer. Prijatelji kluba dobro došli!

Vabilo 50

k prvemu

rednemu občnemu zboru

„Kmečke hranilnice in posojilnice v Loki pri Zidanem mostu,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo“, ki se bode vršil v nedeljo, 26. januarja 1908, ob 9. uri popoldne v uradnih prostorih z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva. 2. Odobrenje računskega zaključka za leto 1907. 3. Čitanje revizijskega poročila Zadruga Zveze ter ukrepi vsled istega. 4. Slučajnosti. **Načelstvo.**

Na prodaj je hiša

poleg okrajne ceste, obstoječa iz dveh sob in kuhinje s štedilnim ognjiščem. Zraven sta dva svinjska hleva, drvarnica in listnjak. Hiša je še 5 let davka prosta. Ker spada k hiši dva lepa vrta in ena njiva, se lahko redijo 3 svinje. Do železn. postaje v Poljčanah je 8 minut, istotako do cerkve in šole. Primerna je ta hiša za penzioniste ali obrtnika. Cena 1300 gld., 237 gld. jih 53 lahko obleži. 3-1

Karol Stojan, pismonoša v Poljčanah h. št. 44.

Sprejme se takoj

trgovski učenec

iz dobre hiše in dobrimi šolskimi spričevali, zmožen nemškega in slovenskega pri **Josipu Klinger-ju**, trgovina z mešanim blagom v Slovenjgradcu. 3-1

Knjigovodja

z dolgoletno prakso, popolnoma zmožen jednostavnega in dvostavnega knjigovodstva, v posojilniških in zemljeknjižnih poslih, kakor tudi bilanciranja — popolnoma zmožen — želi svojo službo premeniti. — Naslov pove iz prijaznosti **upravništvo „DOMOVINE“.**

POZOR! POZOR!

Josip Repič,
Polzela

mizarska delavnica s stroji

prilporeča svojo veliko zalogo popolnoma izgotovljenih oken, v velikosti do 1*50, 1*60, 1*70, 1*80, 1*90 in 2 m po konkurenčnih cenah. Vrata istotako izgotovljena v velikost od 2, 2*20, 2*30, 2*40 m.

V zalogi je izgotovljeno pohištvo

Zajamčeno solidna in točna postrežba. Načrte za okna in . . . vrata pošiljam na ogled. . .

Sprejem več spretnih mizarskih pomočnikov.

7 9-2

Sprejme se takoj učenec

poštenih starišev pri **Viktor Rössner-ju**, pekarija, Braslovce pri Celju. 49 1

Sprejmeta se takoj dva trgovska pomočnika v Narodno trgovino v Slovenjgradcu. 46 3-2

Prodajalno z lepimi prostori v mestu Celje s cele speterijsko opravo, se pe prav nizki najemni takoj odda. Za začetnike ugodno. Več pri **A. Maloprou, Celje.** 52 1

Žene! ako Vam zaostaja kri. Vas ozdravi **P. Ziervas**, Kalk pri Kölnu št. 265. Gospa G. v M. piše: „Vaše sredstvo je naglo pomagalo“. Prosi se, da priložite znamko za odgovor. 3 6-2

Češko posteljno perje

po nizki ceni. 5 kg nove, očiščeno K 9*50 boljše K 12*— belo, pavolnomenko, očiščeno K — 15 in K — 24, snežnobelo, pavolnomenko, očiščeno K — 30 in K — 34. Pošilja se franko po povzetju. Zamena in vračilo proti povračilu in portostroškov dovoljena. **Benedikt Sachsel, Lubes 347, p. Pilzno, Češko.**

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze tolažilnega sočutja v bolezni in ob smrti naše nepozabne, preblage

IRME STRGAR

izrekamo vsem prijateljem in znancem najsrčnejšo zahvalo.

Posebno pa se še zahvaljujemo darovalcem krasnih vencev in vsem udeležencem spreveda na njeni zadnji poti v Ljubljani in v Žalcu.

V Ljubljani, 15. januarja 1908.

Žalujoči ostali.

47 1

Vabilo

na

redni občni zbor

„Posojilnice v Vojniku“

registrirane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil v nedeljo, dne 26. prosinca 1908 ob 3. uri popoldne v pisarniških prostorih h. št. 4.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva. — 2. Poročilo nadzorstva. — 3. Poročilo o reviziji. — 4. Sklepanje o uporabi čistega dobička. — 5. Volitev odbora. — 6. Volitev nadzorstva. — 7. Razni predlogi

VOJNIK, dne 15. prosinca 1908.

Načelstvo.

Generalna agentura
vspeedicijo potnikov v vse kraje z najboljšimi in najhitrejšimi parniki na svetu, čez **Basel, Pariz, Havre** v **Now-York.**
Prevoz po morju samo do 7 dni. — Vsa nadaljna pojasnila, kakor tudi slike notranjosti parnikov, dajemo takoj in brezplačno. — Pisite samo na:

Amerikan. transportno društvo
(Predsednik: Frank Zotti, New-York.) 4. Solothurnerstrasse, Basel, Švica.

12 44-3

Samostojen mizar

se sprejme v stalno delo. Več se poizve pri **Ferdinandu Golograncu** v Gaberjih pri Celju.

Kupujte narodni kolek!

Suhe gobe, brusnice, maline, želod, jabolke, hruške, fižol, sploh vse deželne pridelke kupi

Anton Kolenc,

trgovec v Celju
Narodni dom in graška cesta.

Prednosti

„Talanda Ceylon čaja“
„Santa Elena“ Jamaica ruma:
fin okus,
nežen aroma,
izvrstna kakovost.

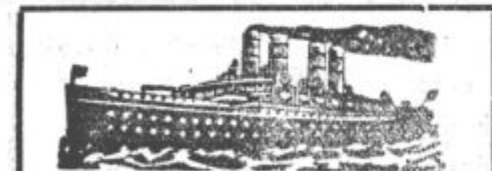

Edina slovenska puškarska tvrdka

Ludvik Borovnik

v Borovljah na Koroškem.

Najboljša delavnica za temeljito popravo lovskih pušk, za izdelovanje novih vložnih cevi za kroglice in drobni svinec, za nasa-
janje novih kopit. Dela po najnižjih cenah!
Kdor si želi nabaviti novo, zanesljivo in ceno
puško, naj zahteva najnovejši slovenski
cenik, kateri se brezplačno doopošlje. 9-3
Velika zaloga raznovrstnih revolverjev od 7 K naprej.

Kunard Line

TRST-NEW-JORK
najpripravnejša, najcenejša in
najboljša pot iz LJUBLJANE v
New Ameriko, ker to dni dolgo-
trajna mučne vožnje po raznih ze-
meljskih, nobenega presedovanja
na prenočevanja in sploh nobenih
posilanskih stroškov mej potjo.
Parniki soprostorni, varni, zračni in
enažni; vozijo vsake 14 dni. Hrana in
postrežba najboljše. Pojasnila daje
in karte prodaja glavni zastopnik
Andrej Odlasek, Ljubljana
Slovske ulice št. 25, poleg cerkve Srca Jezusovega.

Odhodi parnikov iz Reke: Caro-
nia, torek 28. jan. 1908. Carmania,
sobota 8. febr. 1908. iz Trsta Slavo-
nija, sreda 12. febr. 1908 iz Liver-
pola: Lusitanija, (največji in najlepši
parniksveta) 25./1. in 22./2. 1908.
Mauretania iz Liverpoola 8./2. 1908.

Neveste

in ženini kupijo naj-
bolje in najceneje v
Trgovski hiši
R. STERMECKI, CELJE.

16 47-3

Darujte družbi sv. Cirila in Metoda!

Stanje hranilnih vlog —
— 24 1/2 milijonov kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure
dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po
4% ter pripisuje nevzdignene obresti vsakega pol leta
h kapitalu. — Rentni davek od vložnih obresti plačnje
hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

**Za varnost vlog jamči poleg lastnega re-
zervnega zaklada mestna občina ljubljanska
z vsem svojim premoženjem in vso svojo
davčno močjo. Da je varnost vlog popolna,
svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico
tudi sodišča denar maloletnih otrok in va-
rovancev.**

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom
c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 3/4% na leto. Z obrestmi
vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo
obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala.
Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako
pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred na
primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6%
izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo dano,
svoj dolg tudi poprej poplačati.

Posoja se tudi na menice in na vrednostne listine.

Rezervni zaklad nad 900.000 kron.

25 19-1

Trgovina s papirjem, pisal-
nim in risalnim orodjem
prodaja c. kr. šolskih
knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina

Celje, Rotovška ul. št. 2

priporoča
kancelijski, konceptni, pismeni,
dokumentni, ministrski, ovitni
in barvani papir.

Za predpustno sezono:

serpentine
kotiljone
čepice

svinčniki   kamenčki
peresa   tablice
peresniki   gobice
radirke   črnilo

Trgovske knjige

v vseh velikostih črtane, z eno ali dvema
kolonama, v papir, platno, gradl, ali po
usnjo vezane.

Odjemalne knjižice

po raznih cenah.

Največja zaloga vseh tiskovin

za občin-
ske urade
krajne -
šolske svete, učiteljstvo, župnijske urado,
okrajne zastope, užitniške zastope, hra-
nilnice, posojilnice, odvetnike, notarje
in privatnike.

Lastna zaloga šol. zvezkov in risank.

Papirnatate vreč:

vseh veliko-
sti po origi-
nalnih tovarniških cenah.

Stambilje

pečatniki, vig-
nete, (Siegelmar-
ken) za urade in
privatnike izvršujejo se v najkrajšem času.

Dopisnice

umetne, pokrajn-
ske in svetilicami
od najpriprostejše
do najfinejše izpeljave.

Albumi za slike, dopisnice in poezije.

Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki

za tiskovine in pisarniške
potrebščine so brezplačno
na razpolago.

Trgovci in preprodajalci
imajo izjemne cene.

Priznana dobro blaga. © Solidna in točna postrežba

Zahvala.

Za vse odkritosrčne izraze blagega sočutja med dolgo trajno mučno boleznijo in ob priliki smrti nepozabne matere

Marije Jošt

izrekam v svojem in v imenu bratov in sester ter vseh sorodnikov globoko, iskreno zahvalo vsem, ki so z nami čutili, in nas tolažili.

Zlasti se zahvaljujem za darovane vence ter vsem dragim Gotovljanom, Žalčanom, Celjanom in drugim prijateljem in znancem za častno mnogobrojno udeležbo pri pogrebu.

Prav posebno se še zahvaljujem prečastitemu gosp. župniku gotoveliskemu Jakobu Zupanič za ves njegov obili trud in tolažbo ob priliki neštivilnih obiskov med boleznijo, sedaj v Bogu spavajoče pokojne in pevkam za ganljivo nagrobnico. Bog plačaj!

46 1

Franjo Jošt,
ravnatelj Zadrúžne Zveze v Celju.

Za neveste in ženine poročni prstani in druga ženitovanka darila.

Rafael Salmič

v „Narodnem domu“ v Celju

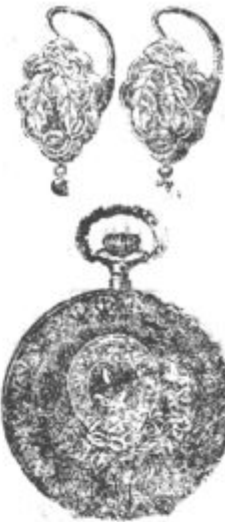
Velikanska zaloga ur, prstanov, uhanov, verižic i. t. d. Velika izber očal ter optičnih predmetov.

Velika delavnica za vsakovrstna popravila.

Vsakomur je na ogled stotine zahvalnih in priznalnih pisem.

Naročite cenike katere razpošiljam zastonj in poštne prosto.

Točna postrežba! Nizke cene
10 13-2

Na drobno in debelo!

5 10-3

Na drobno in debelo!

Ivan Ravnikar, Celje

trgovina s špecerijskim blagom, barvami, deželnimi pridelki in vinom.

Priporočam svojo dobro založeno zalogo k božiču vse vrste južnega sadja in sardin, posterv v olju, slanikov, rusov in polenovke, direktno importiranega najfinjšega ruskega in kitajskega čaja, Jamalca ruma, kougaká, vseh vrst zdravilnega vina. Za zimo posebno še priporočam salonski petrolej v vrčkih Kaiserol. Proti kataru znano dobro uplivajočo slatino Emaquelle in Constantinquelle. Častiti duhovščini priporočam sveče za cerkve vseh vrst in velikosti.

Nizke cene!

Točna postrežba!

SINGERjevi šivalni stroji

za vse mogoče namene

ne le za obrtno, temveč tudi za vsa družinska šiviljna dela se dobijo le pri nas.

89 -2

Pazite na to, da se kupuje le v naših trgovinah.

Naše trgovine poznate vse po tej sliki.

SINGER Co. akc. družba za izdelovanje šivalnih strojev, CELJE, Kolodvorska ul. 8. Podružnice v vseh večjih mestih.

POZOR! Vsi drugi šivalni stroji pod imenom Singer, po drugih trgovinah so sestavljeni po našem starejšem sistemu, kateri pa daleč zaostaja za našimi novjšimi sistemi družinskih šiv. strojev v konstrukciji zdatnosti in vzdržljivosti.

Darujte družbi sv. Cirila in Metoda.

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke

VINCENC KVEDER žalec v Savinski dolini, Stajersko.

18 130-6

Nova vinska postava

v obliki plakata dobiva se v

Zvezni trgovini v Celju

Cena 60 vinarjev, po pošti 70 vinarjev. Znesek se pošlje po nakaznici ali v znamkah.

Galošne, prave ruske, s znamko „ZVEZDA“ P. Kostič v Celju.

prave ruske, s znamko „ZVEZDA“ PROVOĐNIK“ priporoča

Karol Vanič * Celje * Narodni dom

Velika trgovina manufakturnega blaga. :: Zaloga modnega in črnega sukna, svile in perila.

Velika izber najnovejšega blaga za ženine in neveste. Špecialiteta „Lilijško platno“. Najnižje cene.